

Pravda - poznatelnost

Chápeme-li „pravdu“ jako ryzí nepředmětnost, je zřejmé, že se nemůže stát „předmětem“ našeho poznání. Musí z toho nevyhnutelně vyplývat, že proto nemůže být poznávána? To by byl mylný závěr; doopravdy to znamená jen to, že nemůže být poznávána jakožto předmět (jímž není). Co by však mohlo být chápáno jako „poznání pravdy“, pokud by to vylučovalo její poznání jako čehosi předmětného? Jak je možno poznávat „nepředmětnost“? Je dobré začít nejprve tím, jak můžeme poznávat nepředmětnou stránku „konkrétních“ (konkrescentních) skutečností, tj. pravých jsoucen čili pravých událostí? Pokud postavíme otázku takto, neměli bychom zapomínat na to, že stále ještě zůstáváme pod tlakem (či spíše pod vlivem zatížení) tradice, která sice startovala ve starém Řecku, ale k „slovu“ se vlastně dostala až v Římě, v latině. Celá dlouhá tradice evropského (zejména západního) myšlení zanechává dodnes významné a velmi charakteristické stopy v různých evropských jazycích. V češtině je to rovněž přímo nápadné: poznat znamená pochopit, tj. myšlenkově uchopit, chopit se myšlenkou něčeho, uchvátit to, zmocnit se toho, mít to ve své moci a moci s tím něco dělat, nějak s tím zacházet, operovat, používat toho a využívat toho atd. Tyto nepřehlédnutelné aspekty jakéhosi – byť jen „myšlenkového“ – „násilnictví“ pochopitelně vylučují možnou „aplikaci“ na nepředmětné skutečnosti, a dokonce i na nepředmětné aspekty skutečností, které jsou „srostlicemi“ předmětné i nepředmětné stránky. „Nepředmětnost“ některých skutečností nebo stránek skutečností se nevymyká jakémukoli poznávání, ale rozhodně se vymyká poznávání, které se vůči poznávanému „chová“ takto násilnický, že z toho chce udělat a dělá „předmět“, že to „předělává“ na pouhý předmět. Je to ostatně chybné i tam, kde jde o „konkréta“, m tj. srostlice nepředmětnosti i předmětnosti, protože to vždycky vede k redukci konkrétního na pouze předmětné. A jaké je tedy řešení? Nepředmětnost – např. pravdu – můžeme poznat jen tak, že se vzdáme svých uchvatitelských aktivit a necháme, aby se nám sama vyjevovala, aby k nám jakoby sama přicházela, aby se nám „zjevovala“.

(Písek, 100305-3.)